

Ogólnopolska konferencja naukowa „Uczeni i nauka prawa międzynarodowego w Polsce. W 100. rocznicę utworzenia Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (International Law Association)”

W dniach 15–17 listopada 2023 roku Szczecin był gospodarzem obchodów setnej rocznicy powstania Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego. Jubileusz ten został uświetniony przez Ogólnopolską konferencję naukową „Uczeni i nauka prawa międzynarodowego w Polsce. W 100. rocznicę powstania Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (International Law Association)”.

Inicjatorami wydarzenia byli: Grupa Polska Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego oraz Wydział Prawa i Administracji US, któremu zarząd Grupy Polskiej powierzył organizację tego prestiżowego wydarzenia, tak istotnego dla środowiska polskich prawników,

specjalizujących się w prawie międzynarodowym i europejskim. Grupa Polska – będąca jednym z krajowych oddziałów International Law Association (ILA) z siedzibą w Londynie (Wielka Brytania) zrzesza prawników, którzy w istotny sposób przyczyniają się do rozwoju nauki prawa międzynarodowego.

Podczas uroczystego otwarcia jubileuszu, które miało miejsce w hotelu Courtyard by Marriott w Szczecinie, głos zabrali – jako gospodarze wydarzenia prowadzący uroczystość – prof. dr hab. Jerzy Menkes (Szkoła Główna Handlowa), przewodniczący Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego oraz dr hab. Ewelina Cała-Wacinkiewicz, prof. US, dziekan Wydziału Prawa i Administracji US (Uniwersytet Szczeciński), która podkreśliła doniosłość konferencji, nawiązując do historii Grupy Polskiej:

Fot. Diana Marczyńska

– *Przez sto lat naszej działalności stowarzyszenie zmieniło się i ewoluowało, będąc jednocześnie świadkiem historii naszego państwa i Europy.* Witając gości, głos zabrali: prof. dr hab. Waldemar Tarczyński, rektor Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Prezydent Miasta Piotr Krzystek, którzy podkreślili znaczenie prawa międzynarodowego dla utrzymania światowego pokoju i bezpieczeństwa, a także wskazywali, jak ważne jest, że tak piękny jubileusz 100-lecia stowarzyszenia celebrowany jest właśnie w Szczecinie, na Uniwersytecie Szczecińskim.

W dalszej części ceremonii otwarcia zaprezentowano listy okolicznościowe zasłużonych członków stowarzyszenia, którzy nie mogli wziąć udziału w konferencji, a przez lata swojej pracy nie tylko rozwijali naukę, ale także wykształcili wielu prawników internacjonalistów. Odczytano listy prof. dr hab. Lecha Antonowicza, prof. dr hab. Marii Frankowskiej oraz prof. dr hab. Renaty Szafarz. Następnie Wojciech Bierwiczek, prezes zarządu Wydawnictwa C.H. Beck zaprezentował monografię pt. „Uczeni i nauka prawa międzynarodowego w Polsce. W 100. rocznicę utworzenia Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (International Law Association)”¹. Jak wskazano w jej słowie wstępnym, grupa ta przez 100 lat kierowała się wolą przyczynienia się do ustanowienia porządku opartego na wartościach i respektującego wartości. Działania i dokonania pokoleń członków grupy współtworzą wspólne dziedzictwo prawników międzynarodowców, którzy są kustoszami depozytu międzygeneracyjnego. Spoczywa na nich obowiązek zachowania i propagowania dorobku poprzedników oraz rozwijania i wzbogacania go. W monografii przedstawiono historię grupy oraz jej działalność na forum krajowym i międzynarodowym, przywołano pamięć o niezjących przewodniczących Grupy Polskiej, profesorach Zygmuncie Cybichowskim, Cezarym Berezowskim, Remigiuszu Bierzanku, Jerzym Jakubowskim, Wojciechu Góralczyku i Kazimierzu Równym, na końcu przedstawiając historię i teraźniejszość sformalizowanych zespołów, skupiających prawników specjalistów prawa międzynarodowego w publicznych uczelniach wyższych oraz instytutach naukowych.

Uroczyste otwarcie konferencji uświetnił występ artystyczny Chóru Uniwersytetu Szczecińskiego pod batutą dr hab. Anny Tarnowskiej, prof. AS (Akademia Sztuki w Szczecinie), który rozpoczął się odśpiewaniem hymnu Unii Europejskiej „Oda do radości”.

Pierwszy panel tematyczny, moderowany przez prof. Ewelinę Całą-Wacinkiewicz, **skupiał się na historii stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem** internacjonalistów, którzy w istotny sposób przyczynili się do rozwoju prawa międzynarodowego w Polsce. Panel zatytułowano „Co dziś powiedzieliby nasi Mistrzowie”, powierzając przybliżenie sylwetek Mistrzów ich wychowankom. I tak, prof. dr hab. Anna Wyrozumska (Uniwersytet Łódzki) zaprezentowała życiorys prof. Remigiusza Bierzanka, podkreślając Jego wkład w rozwój stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem czasów, gdy pełnił funkcję prezesa Grupy Polskiej ILA. Prof. dr hab. Cezary Mik (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) przybliżył postać jednego z twórców międzynarodowego prawa

gospodarczego w Polsce – prof. Janusza Gilasa. Z kolei prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak przedstawiła działalność nie tylko dwóch wybitnych profesorów prawa międzynarodowego, ale również uznanych polskich dyplomatów, mianowicie prof. Stanisława E. Nahlika oraz prof. Lecha Antonowicza. Następnie dr hab. Jerzy Kranz, prof. ALK (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie) wygłosił przemówienie o prof. Krzysztofie Skupiszewskim, akcentując Jego działalność jako przewodniczącego Trybunału Rozjemczego USA–Iran oraz sędziego *ad hoc* Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze. W dalszej kolejności prof. Jerzy Menkes zarysował sylwetkę prof. Renaty Sonnenfeld, wskazując jej pionierski wkład w polskie piśmiennictwo na temat Wspólnot Europejskich. Prof. dr hab. Dorota Pyć (Uniwersytet Gdański) przybliżyła portret prof. Janusza Symonidesa, podkreślając pełnione przez Niego funkcje, choćby dyrektora Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych czy sędziego *ad hoc* Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Na zakończenie dr hab. Artur Kozłowski, prof. UW (Uniwersytet Wrocławski) zaprezentował sylwetki prof. Karola Wolfke oraz prof. Jana Kolasy, uwypuklając zasługi Mistrzów dla rozwoju nauki prawa międzynarodowego w Polsce, jak również – co szczególnie istotne dla prelegenta – Ich działalności na Uniwersytecie Wrocławskim.

Kolejna część uroczystości upamiętniającej setną rocznicę utworzenia Grupy Polskiej odbyła się w Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie, gdzie uczestników zawiązał zabytkowy tramwaj linii „0”. Po tej sentymentalnej podróży Goście mieli okazję zwiedzić budynek filharmonii i zapoznać się z jego fascynującą historią, ale przede wszystkim uczestniczyć w gali wręczenia medali z okazji 100. rocznicy utworzenia stowarzyszenia. Uroczystość tę prowadzili **prof. Ewelina Cała-Wacinkiewicz (wiceprzewodnicząca ds. naukowych Grupy Polskiej) oraz prof. Wojciech Staszewski (skarbnik Grupy Polskiej)**, którzy podkreślili wkład wybitnych członków stowarzyszenia w kształtowanie jego fundamentów. W swoim wystąpieniu akcentowała to prof. **Ewelina Cała-Wacinkiewicz**, mówiąc: – *Konceptje pokoleń prawników wypracowane przez dziesięciolecia służą harmonii świata i budowaniu pomostów ponad przepaściami; nad granicami państw i kontynentów. Stajemy przed Wami pomni stuletniej historii Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego. Nie istniałoby ono, gdyby nie trud i poświęcenie naszych najwybitniejszych członków – gdyby nie oni – gdyby nie Państwo, nie moglibyśmy przetrwać i rozwijać się. Pragniemy dziś oddać hołd i najgłębsze wyrazy uznania tym, którzy swoim trudem, wiedzą, ale przede wszystkim niezłomnym poświęceniem budowali fundamenty, na których dzisiaj stoimy.* Podczas ceremonii wręczenia medali szczególnie zasłużonym członkom Grupy Polskiej zarząd odznaczył prof. dr hab. Lecha Antonowicza (**Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie**), prof. dr hab. Władysława Czaplńskiego (Instytutu Nauk Prawnych PAN), prof. dr hab. Elżbietę Dynię (Uniwersytet Rzeszowski), prof. dr hab. Marię Frankowską, prof. Jerzego Kranza (ALK), prof. dr hab. Jerzego Makarczyka (Instytut Nauk Prawnych PAN), prof. Jerzego Menkesa (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), prof. Cezarego Mika (Uniwersytet Kardynała

1. *Uczeni i nauka prawa międzynarodowego w Polsce – w setną rocznicę utworzenia Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (International Law Association)*, red. J. Menkes, A. Przyborowska-Klimczak, E. Cała-Wacinkiewicz, A. Kozłowski, B. Krzan, J. Nowakowska-Małusecka, W. Sz. Staszewski, I. Wrońska., Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023.

Fot. Diana Marczevska

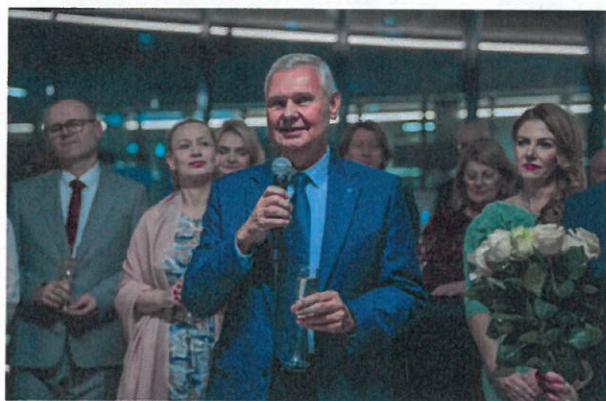
Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), prof. Annę Przyborowską-Klimczak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), prof. dr hab. Renatę Szafarz (Instytut Nauk Prawnych PAN) i prof. Annę Wyrozumską (Uniwersytet Łódzki). Pierwszy dzień obchodów stulecia ILA zwieńczony został koncertem Stanisława Soyki, który perfekcyjnie komponował się z podniosłym nastrojem panującym w Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od panelu moderowanego przez prof. Ewelinę Całą-Wacinkiewicz, podczas którego ogłoszone zostały wyniki I edycji konkursu o nagrodę naukową Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego przyznawaną za publikacje książkowe z dziedziny prawa międzynarodowego publicznego za rok 2021. Wyróżniono trzy naukowczynie: dr hab. Katarzynę Sękowską-Kozłowską (Instytut Nauk Prawnych PAN), która **uzyskała nagrodę I stopnia** za pracę na temat środków wyrównawczych wobec kobiet jako instrumentu realizacji praw człowieka; dr Małgorzatę Myl-Chojnacką (Uniwersytet Śląski), która **otrzymała nagrodę I stopnia** za monografię analizującą sytuację prawną członków rodziny ofiar poważnych naruszeń praw człowieka; dr Kaję Kowalczewską (Uniwersytet Wrocławski), która **uzyskała wyróżnienie** za książkę prezentującą międzynarodową perspektywę wykorzystania sztucznej inteligencji na wojnie.

Kolejny panel tego dnia moderowany przez prof. Annę Przyborowską-Klimczak przybliżył historię badań nad nauką prawa międzynarodowego z uwzględnieniem polskiego kontekstu. W wystąpieniach poruszone zostały zagadnienia związane m.in. z udziałem polskich sędziów w Międzynarodowym Trybunale Sprawiedliwości, przedstawiono także słynnych polskich internacjonalistów (m.in. prof. Franciszka Kasparka czy prof. Marka St. Korowicza). Ostatnie wystąpienie wygłoszone zostało przez prof. Ewelinę Całą-Wacinkiewicz oraz prof. Wojciecha Staszewskiego, którzy zarysowali sylwetkę prof. Leona Babińskiego. Podkreślono zasługi tego wybit-

nego naukowca dla działalności stowarzyszenia i szczecińskiego środowiska naukowego. W przyjętym w Londynie 4 października 1923 roku sprawozdaniu z 32. konferencji ILA wymieniono pełny zarząd Grupy Polskiej ILA, do którego w momencie utworzenia Grupy Polskiej 11 grudnia 1923 roku wszedł prof. Babiński. Swoją aktywnością budował On struktury Grupy Polskiej aż do 1939 roku. Tym większy to zaszczyt, że to właśnie w tym mieście – Szczecinie – przypadły obchody setnej jej rocznicy.

Drugi dzień konferencji zwieńczony został debatą w odrestaurowanej Willi Lentza. Początkowo Goście zwiedzili budynek, podziwiając dłuto Maxa Drechslera – architekta willi, a następnie wzięli udział w debacie moderowanej przez red. Jacka Żakowskiego pt. „Siła bezsilności – o przyszłości porządku międzynarodowego”. W gronie ekspertów znalazły się osoby, które wniosły niekwestionowany wkład w polską naukę tj. dr hab. Hanna Suchocka, prof. UAM, dr Hanna Machińska, prof. dr hab. Dariusz Rosati, prof. dr hab. Jerzy Zajadło, dr hab. Adam Bodnar, prof. SWPS oraz dr Marek Prawda. W trakcie debaty nie poprzestano jedynie na egzegezie

Fot. Diana Marczevska

teraźniejszości, lecz przeprowadzono także szczegółową analizę wyzwań, przed jakimi stoi międzynarodowy porządek.

Wieczorową porą goście mieli okazję uczestniczyć w balu jubileuszowym, który uświetnił 100. rocznicę utworzenia Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego. Inauguracji dokonał prof. dr hab. Waldemar Tarczyński, rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, wygłaszając toast jubileuszowy.

Ostatniego dnia konferencji uczestnicy mieli możliwość udziału w aż sześciu panelach naukowych. Ich tematyka skoncentrowana była na analizie zagadnień związanych z międzynarodowym prawem karnym, międzynarodowym prawem lotniczym oraz międzynarodową ochroną praw człowieka. Ponadto nie zabrakło inspirujących wystąpień dotyczących wyzwań, jakie stawia współczesne prawo międzynarodowe, a także zagadnień związanych z nauczaniem tej dziedziny prawa w Polsce.

Jubileusz zakończony został oficjalnym pożegnaniem uczestników. Prof. Ewelina Cała-Wacinkiewicz i prof. Jerzy Menkes podsumowali wydarzenie, wskazując, że był to czas przepełniony merytorycznymi dyskusjami, które przypomniały o sile wspólnych przekonań i niezłomności, z jaką stowarzyszenie dąży do ich realizacji. Bogactwo tematyczne paneli i prezentacje wielu wybitnych postaci polskiej nauki prawa międzynarodowego stworzyły inspirującą atmosferę do pogłębiania wiedzy. Natomiast niewątpliwie najistotniejsza była możliwość uhonorowania stu lat działalności Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (ILA), która ani na chwilę nie przestała poszukiwać fundamentów i wartości nadających sens istnieniu społeczności międzynarodowej. Podczas setnego jubileuszu nie tylko podsumowano pewien rozdział z kart historii, patrząc z podziwem na miniony wiek działalności

Fot. Diana Marzevska

stowarzyszenia, ale przede wszystkim dano wyraźny sygnał, że polscy internacjoniści są gotowi nadal nieustraszenie dążyć do realizacji świata opartego na sprawiedliwości i godności każdego człowieka. Świata, w którym każdy oddaje należyty hołd wartościom afirmowanym nie tylko przez stowarzyszenie, ale również przez całą społeczność międzynarodową.

Przekonanie o niezłomności Grupy Polskiej ILA podkreśliła, kończąc cały jubileusz, prof. Ewelina Cała-Wacinkiewicz, mówiąc: *Wejźmy więc w nasze drugie stulecie z sercami wypełnionymi wiarą w możliwość stworzenia lepszego świata i z duszą pełną marzeń o powszechnym zapanowaniu sprawiedliwości. Idźmy za drogowskazem wartości, które odwiecznie nam przyświecają, aby nasi następcy mogli za kolejne 100 lat z dumą stwierdzić, że dziedzictwo stowarzyszenia przetrwało mimo grozy burz, widocznych dziś na horyzoncie.*

mgr Dariusz Zagrodzki
Wydział Prawa i Administracji US

Fot. Filip Kacalski